

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวอินทรีย์และข้าวใช้สารเคมีของเกษตรกรในอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรผู้ผลิต ข้าวอินทรีย์และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโดยใช้สารเคมี 2) เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิต ข้าวอินทรีย์เปรียบเทียบการผลิตข้าว โดยใช้สารเคมี และ 3) เพื่อศึกษาจุดคุ้มทุนของการผลิต ข้าวอินทรีย์ เปรียบเทียบการผลิตข้าว โดยใช้สารเคมี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในอำเภอ ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีทั้งเกษตรกรผู้ผลิต ข้าวอินทรีย์และผู้ผลิตข้าวโดยใช้สารเคมี ข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร ในอำเภอลำลูกกา จำนวน 30 คน ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวน 15 คน และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวใช้สารเคมี จำนวน 15 คน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวอินทรีย์และข้าวใช้สารเคมีของเกษตรกรในอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยมีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 86.7 ซึ่งได้รับการอบรมการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 86.6 มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 มีประสบการณ์ในการทำเกษตร 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยมีประสบการณ์ในการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.0 ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริมจากการทำนา คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยส่วนใหญ่เช่าที่ดินจากผู้อื่นผลิตข้าว จำนวน 21-40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.7 และมีที่ดินของตนเองผลิตข้าว จำนวน 21-40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.3 โดยมีพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ จำนวน 21 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.0 ส่วนใหญ่มีทัศนคติปลูกพืชอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 86.7 โดยจะผลิตข้าวแบบอินทรีย์ ในฤดูกาลผลิตปีต่อไป คิดเป็นร้อยละ 80.0 ซึ่งในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาสมาชิกในครอบครัวไม่เคยเจ็บป่วยจากการแพ้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ 93.3 ส่วนใหญ่มีผลผลิตเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยจะจำหน่ายผลผลิตที่ตลาด คิดเป็นร้อยละ 40.0 ซึ่งได้รับการกำหนดราคาจาก พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 80.0 และส่วนใหญ่พอใจราคาที่ยาได้ คิดเป็น

ร้อยละ 66.7 สำหรับเกษตรกรที่ผลิตข้าวใช้สารเคมีส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.7 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 60.0 ได้รับการอบรมการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 86.6 มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำเกษตร 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 โดยมีประสบการณ์ในการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 100.0 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริมจากการทำนา คิดเป็นร้อยละ 60.0 โดยมีที่ดินของตนเองผลิตข้าว จำนวน 21-40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.7 และเช่าที่ดินจากผู้อื่นผลิตข้าว จำนวน 21-40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.7 มีพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ จำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยมีทัศนคติไม่ได้ปลูกพืชอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยส่วนใหญ่ผลิตข้าวแบบใช้สารเคมีในฤดูกาลผลิตปีต่อไป คิดเป็นร้อยละ 100.0 ซึ่งในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมาสมาชิกในครอบครัวไม่เคยเจ็บป่วยจากการแพ้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยส่วนใหญ่มีผลผลิตเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 86.7 โดยจำหน่ายให้คนกลางในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 73.3 ส่วนใหญ่ได้รับการกำหนดราคาจาก พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 100.0 และส่วนใหญ่พอใจราคาที่ขายได้ คิดเป็นร้อยละ 100.0

2. ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในแปลงปลูกพบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์มีความคิดเห็นว่าคุณภาพดินของน้ำในใสสะอาด คิดเป็นร้อยละ 86.6 โดยมีสัดส่วนน้ำปริมาณปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.7 ส่วนใหญ่ลักษณะทางกายภาพของดินดีขึ้นและเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 46.7 และส่วนใหญ่พืชน้ำในนาข้าวบริโภคน้ำได้ คิดเป็นร้อยละ 93.3 สำหรับเกษตรกรที่ผลิตข้าวใช้สารเคมีมีความคิดเห็นว่าคุณภาพดินของน้ำในใสสะอาด คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยมีสัดส่วนน้ำปริมาณมาก คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนใหญ่ลักษณะทางกายภาพของดินเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 100.0 และส่วนใหญ่พืชน้ำในนาข้าวบริโภคน้ำได้ คิดเป็นร้อยละ 100.0

3. ข้อมูลด้านผลตอบแทนและต้นทุนพบว่า

ด้านผลตอบแทนจากการผลิตข้าวอินทรีย์พบว่า เกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยไร่ละ 8,350.20 บาท รายได้สุทธิเฉลี่ยไร่ละ 5,738.76 บาท รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 5,993.06 บาท ส่วนกำไรสุทธิของเกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ยไร่ละ 4,631.90 บาท

ระดับผลผลิตต้นทุนของเกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ยไร่ละ 761.97 กิโลกรัม และเมื่อคิดระดับราคาต้นทุนทั้งหมดต่อกิโลกรัมแล้ว พบว่าเกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวอินทรีย์มี

ระดับราคาคู่มือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.88 บาท ซึ่งทำให้เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์มีกำไรสุทธิเฉลี่ยไร่ละ 4,631.90 บาท

สำหรับเกษตรกรผู้ผลิตข้าวใช้สารเคมี พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยไร่ละ 4,534.08 บาท ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนคงที่เฉลี่ยไร่ละ 912.23 บาท เป็นต้นทุนผันแปรเฉลี่ยไร่ละ 3,621.85 บาท มีต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 3,530.50 บาท

ด้านผลตอบแทนจากการผลิตข้าวใช้สารเคมีพบว่า เกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยไร่ละ 9,710.52 บาท รายได้สุทธิเฉลี่ยไร่ละ 6,088.67 บาท รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 6,180.02 บาท ส่วนกำไร สุทธิของเกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวใช้สารเคมีเฉลี่ยไร่ละ 5,176.44 บาท

ระดับผลผลิตคู่มือของเกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวใช้สารเคมีไร่ละ 890.87 กิโลกรัม และเมื่อคิดระดับราคาคู่มือทั้งหมดต่อกิโลกรัมแล้ว พบว่าเกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวใช้สารเคมีมีระดับราคาคู่มือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.09 บาท ซึ่งทำให้เกษตรกรที่ผลิตข้าวใช้สารเคมีมีกำไรสุทธิเฉลี่ยไร่ละ 5.81 บาท

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวอินทรีย์และข้าวใช้สารเคมีของเกษตรกรในอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าเกษตรกรผู้ผลิตข้าวใช้สารเคมี
2. เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์มีผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าและขายข้าวอินทรีย์ได้ในราคาใกล้เคียงกับข้าวใช้สารเคมี ดังนั้นผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินของเกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์จึงต่ำกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวใช้สารเคมี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวอินทรีย์และข้าวใช้สารเคมีของเกษตรกรในอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีปัญหาเรื่องพันธุ์ข้าวที่ได้รับจากทางราชการมีจำนวนไม่มาก และมีราคาแพงกว่าในท้องตลาด ดังนั้นรัฐบาลควรส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับพันธุ์ข้าวที่ดีและราคาที่ถูกลง

1.2 ราคาของข้าวจะเปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจ และไม่มีตลาดรองรับในการจำหน่ายข้าวเฉพาะข้าวอินทรีย์ หน่วยงานของรัฐควรมีการประกันราคาข้าวให้สูงอยู่ตลอดไป และมีตลาดรองรับในการจำหน่ายเฉพาะข้าวอินทรีย์

1.3 เกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีปัญหาเรื่องแมลง หนอน เพลี้ย เชื้อรา หนูนามากัดกินข้าว รวมทั้งหอยเชอร์รี่มาก ทำให้ข้าวไม่เจริญเติบโตตามที่ต้องการ ดังนั้นจึงควรให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องการกำจัดศัตรูพืช เชื้อรา หนู รวมถึงหอยเชอร์รี่

1.4 เกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการศึกษาประสบปัญหาในเรื่องข้าวดีดข้าวแดง ซึ่งทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บ จึงควรให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องการกำจัดข้าวดีดข้าวแดง

1.5 จากการศึกษาศูนย์เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นการผลิตข้าวอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน และไม่ได้ขึ้นทะเบียนรับรองมาตรฐานจาก มกท .ทำให้เกษตรกรต้องจำหน่ายข้าวให้กับคนกลาง โดยที่คนกลางเป็นผู้กำหนดราคา ดังนั้นราคาข้าวอินทรีย์ที่เกษตรกรได้รับจึงขึ้นอยู่กับคนกลาง ซึ่งเป็นราคาที่ต่ำไม่แตกต่างจากราคาข้าวใช้สารเคมีในท้องตลาด ในขณะที่ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของการผลิตข้าวอินทรีย์ต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของการผลิตข้าวใช้สารเคมี ทำให้ผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินของการผลิตข้าวอินทรีย์ต่ำกว่าการผลิตข้าวใช้สารเคมี ซึ่งจะมีผลให้เกษตรกรไม่สนใจที่จะผลิตข้าวอินทรีย์ต่อไป ดังนั้นเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ควรมีการรวมกลุ่มในการจำหน่าย เพื่อให้สามารถมีอำนาจในการต่อรองราคาให้สูงขึ้นเช่นเดียวกับราคาผลผลิตเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ในท้องตลาด และควรหาช่องทางจำหน่ายข้าวอินทรีย์ให้กับเกษตรกรให้มากขึ้นด้วยหรือ

รัฐบาลรับจำนำข้าวจากเกษตรกรโดยตรง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยไม่ได้แบ่งผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ตามระยะเวลาที่ผลิต อาจทำให้ผลผลิตข้าวอินทรีย์ต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน กับผลผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่เริ่มต้นในระยะเวลา 1 – 3 ปี ให้ผลที่แตกต่างกัน จึงเห็นว่าน่าจะทำการศึกษาเปรียบเทียบผลตอบแทนต่อพื้นที่ผลิตของเกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์ติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานกับผลผลิตข้าวอินทรีย์ที่ผลิตในระยะเริ่มต้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดปทุมธานี เปรียบเทียบกับการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ที่มีการผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดใกล้เคียง เช่น พระนครศรีอยุธยา หรืออ่างทอง เป็นต้น